

K TIP

4257

821.161.1-2

500001446

COBISS ☉

NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

Sezona 2015/2016

Ljudmila Razumovska

DRAGA JELENA SERGEJEVNA

1980

prevedla Anamarija Štukelj Cusma

Sezona 2015/2016
MALI ODER
Uprizoritev 7

Ljudmila Razumovska
Draga Jelena Sergejeva

Prevajalka **Anamarija Štukelj Cusma**
Režiser **Alen Jelen**
Dramaturginja **Ana Kržišnik Blažica**
Lektorica **Laura Brataševac**
Scenografinja **Urša Loboda**
Kostumograf **Belinda Radulović**
Skladatelj **Brane Zorman**
Oblikovalec svetlobe **Samo Oblokar**

Jelena Sergejeva **Mira Lampe Vujičić / Stannia Boninsegna k. g.**
Volodja **Nejc Cijan Garlatti / Vito Weis k. g.**
Paša **Andrej Zalesjak**
Ljalja **Maša Grošelj k. g.**
Vitja **Žiga Udir**

Inspicent **Boro Vujičić / Kaja Trkman**
Šepetalka **Urška Modrijan**
Odrski mojster **Staško Marinič**
Tonski mojster **Majin Maraž**
Rekviziter **Damjan Klanjšček**

Trajanje študija: od 4. januarja do 2. marca 2016
Premiera 2. in 3. marca 2016

Mag. Neda Rusjan Bric
v. d. direktorice

V Novi Gorici, 20. januar 2016

Osebe

JELENA SERGEJEVNA, profesorica

njeni dijaki. maturantje

VOLODJA

PAŠA

ALJA

VITJA

PRVO DEJANJE

Stanovanje profesorice Jelene Sergejevne. Večer. Slišimo zvonec. Jelena odpre vrata. Na pragu trije mladeniči in dekle z ogromnim šopkom rož. To so njeni dijaki.

VSI (*zapojejo*): Vse najboljše za vas, vse najboljše ...

JELENA SERGEJEVNA: Vas pa res nisem pričakovala.

ALJA: Pozdravljeni, profesorca!

PAŠA: Draga Jelena Sergejevna!

VITJA: V imenu ...

PAŠA: Bom jaz povedal! Sej nisem butast. Draga Jelena Sergejevna! V imenu celotnega 4. b razreda, ki je na pragu odraslega življenja, brez dvoma čudovitega, mi dovolite, da vam zaželim vse najboljše za rojstni dan, toliko sreče, kot je velik ta pomladni šopek, uspeha pri delu in odličnega, rekel bi celo železnega zdravja, da boste lahko poučevali še kakšno generacijo takih oslov, kot smo mi. Skratka, na mnoga leta! A vas lahko objamem, Jelena Sergejevna?

VITJA: Vse najboljše.

ALJA: Vse najboljše, profesorca. To je za vas. (*Izroči ji paket.*)

VOLODJA: Vse najboljše iz vsega srca.

PAŠA: Kaj vam pa je?

VITJA: To je v imenu ceuga razreda. Za rojstni dan, profesorca!

JELENA SERGEJEVNA: Dragi moji, ... ne veste, kako zelo ste me ... Tega res nisem pričakovala. Hvala. Ampak kako ste izvedeli?

VITJA: Mamo svoje vire!

JELENA SERGEJEVNA: Kakšno presenečenje! Toda vstopite, prosim vas.

PAŠA: Hvala, profesorca, ampak moramo se učiti za maturo, saj veste ...

JELENA SERGEJEVNA: Pa kaj govorite, Paša? Saj ste ravno danes pisali matematiko. Ne dovolim, da odidete.

VITJA: Nočmo vas motit. Verjetno koga pričakujete ...

JELENA SERGEJEVNA: Kje pa. Nikogar ne pričakujem, moja mama je v bolnišnici. Ne, ne smete odit. Ne dovolim vam.

VOLODJA: Dobro, profesorica, hvala. Ostanemo za pol ure. Ampak samo, če vam nismo v napoto.

JELENA SERGEJEVNA: Čudovito ... Ne se sezuvat. Rože bomo dali v vazo. Alja, vzemite jo v kuhinji ... Ampak, kaj pa je to?

ALJA: Darilo za vas v imenu celega razreda.

JELENA SERGEJEVNA: Joj, prosim vas!

VITJA: Kozarci na pečlih. Kristalni! Šest komadov. Hudi, ne? J. S. – vaši začetnici.

JELENA SERGEJEVNA: Saj ste nori!

ALJA: Ampak profesorca! Naša draga Jelena Sergejevna!

JELENA SERGEJEVNA: Veste, koliko to stane? Zapraviti toliko denarja za darilo profesorici ... To se niti ne spodobi!

VOLODJA: Spodobi se, če vam damo iz srca.

JELENA SERGEJEVNA: Otroci, tega vendar ne morem sprejet.

VITJA: Sej sem vam reku, da bi ble rože zadosti. Mi pa prnesemo še kozarce!

PAŠA: Kaj naj zdaj z njimi? Ne bomo jih vrgli v smeti. Vzemte jih, profesorca!

VOLODJA: Naj vam ne bo nerodno.

JELENA SERGEJEVNA: Ampak, Volodja, kaj si bojo o nas učiteljih mislili vaši starši?

PAŠA: Zarad tega drobiža jih ne bo pobralo. Kar vzemte jih.

VITJA: Slišete, kako lepo zacingljajo!

JELENA SERGEJEVNA: Ne vem, kaj naj rečem, čisto ste me zmedli. Grem pripraviti nekaj za pojest. Sedite. Tam so knjige, revije ... glasba ...

ALJA: Pomagala vam bom.

Jelena in Alja odideta.

VITJA: Je zagrizla, a?

PAŠA: Vsi so enaki. Enkrat sem jo slišal v zbornici, kako je zahtevala, da ji priznajo nadure ... Cel kažin za tistih par rubljev.

VOLODJA: A ti stari ne bojo zatežili zarad kozarcev?

VITJA: Sej gre za dober namen, ne! Še veseli bojo, če zvejo.

VOLODJA: Tako je. cilj posvečuje sredstvo.

PAŠA: Jelena ne bo padla na finto, nje se ne da kupit z darili. Ljudi, kot je ona, je treba dobit na usmiljenje.

VITJA: Moj fotr pravi, če nekdo zavrne darilo, pomeni, da si mu dal premalo.

PAŠA: Ni tvoj fotr še zmeraj v zaporu?

VITJA: Kaj pa tvoj?

PAŠA: Moj ne krade.

VOLODJA: Poskusit moramo vse možnosti. Vsak ma kakšno šibko točko. Samo najt jo moramo in v pravem momentu pritisnit nanjo.

V kuhinji.

ALJA: Lepo je pr vas. Jaz si tako želim, da bi mela svoje stanovanje!

Predstavljajte si, da živiš v najemniškem stanovanju. Tud če je veliko ... Dam šunko v solato? Sir je pa ...? Z mamó bova dobili občinsko stanovanje, ampak bo enosobno, ker sva samo dve ženski ... Stanovanje je danes ful velik problem.

JELENA SERGEJEVNA: Ja, na žalost.

ALJA: Živet z mamó v eni sobi je res bedno.

JELENA SERGEJEVNA: Zakaj? Če se dobro razumeta ...

ALJA: Kako se boš z nekom razumu, če se stiskaš v eni sobi? In še mama! Jaz sem odrasla, ona pa dela z mano kot z otrokom.

JELENA SERGEJEVNA: Celo življenje živim z mamó. Res je včasih težko, ampak ...

ALJA: In stalno te njene pridge. Pogovarjam se po telefonu, ona pa zraven teži.

JELENA SERGEJEVNA: Pripravljeno. Ni ne vem kaj ...

ALJA: Nič zato, profesorca, važen je dober namen.

Gresta v sobo.

JELENA SERGEJEVNA: Kako je, fantje, se dolgočosite? Pripravili sva nekaj malega za pojed.

VITJA: No, in to paše zraven. Evo.

JELENA SERGEJEVNA: Joj, tega pa ne bi smeli!

VITJA: Zakaj?

PAŠA: Kdo to pravi, profesorca!

VITJA: Šampanc pijejo že dojenčki.

ALJA: Ena flaša za pet ljudi!

VOLODJA: Profesorca! Za naš zadnji maturitetni izpit!

PAŠA: Pa še vaš rojstni dan je!

JELENA SERGEJEVNA: No prav.

VITJA: Pazi! Dejmo, profesorca, vaš kozarc ... Alja ...

PAŠA: Draga Jelena Sergejevna! Dovolite, da vam še enkrat zaželim vse najboljše, predvsem pa dobrega zdravja!

ALJA: Iz vsega srca, profesorca. (*nazdravijo*)

JELENA SERGEJEVNA: Hvala, dragi moji prijatelji, hvala... Jejte najprej, boggedaj šampanjec na prazen želodec.

VITJA: Brez panike ... Če se ga hočeš nalit, rabiš najmanj eno flašo na osebo.

JELENA SERGEJEVNA: Vitja!

VOLODJA: Saj se heca, profesorca. To je njegov smisel za humor. Mi sploh ne pijemo.

VITJA: Tako je. In ne spimo. Samo za maturo se učimo.

ALJA: Veste, da je vsak četrti človek, ki se rodi na svetu, debil?

VITJA: A tako! En, dva, tri, ...

VSI: Štiri!

ALJA: To je zaradi ekoloških problemov in alkoholizma naših starih. Se zavedate, da nam grozi degeneracija?

JELENA SERGEJEVNA: Gotovo, da je človeštvo doseglo neko kritično točko. Vsak dan slišimo takšne stvari, da je čudno, da smo sploh še živi. In narava, kaj delamo z njo! Res, dogajajo se nepredstavljive stvari.

VITJA (*nestrpno*): Jelena Sergejevna, a lahko damo mal muzke?

JELENA SERGEJEVNA: Seveda, Vitja. Kaj bi govorili o tako črnih temah. Danes je moj rojstni dan! (*Prebira plošče.*) Ojoj, same valčke imam. Vi valčka gotovo ne plešete?

VOLODJA: Seveda ga plešemo, Jelena Sergejevna. Dovolite?

JELENA SERGEJEVNA: Jaz? Joj, Volodja, nisem plesala že celo večnost. Povabite raje Aljo.

VOLODJA: Alja pleše samo s Pašo.

JELENA SERGEJEVNA: Naj bo.

PAŠA: Kaj ti je?

ALJA: Ta ideja mi ni več všeč.

PAŠA: Od kdaj?

ALJA: Odkar smo pršli sem. In ona ... v tej obleki ...

JELENA SERGEJEVNA: Najpomembneje, Volodja, je najt svoje temelje, svoj prostor pod soncem.

VOLODJA: Vi ste ga našli?

JELENA SERGEJEVNA: Ljubim svoj poklic. Šola je moje življenje.

VOLODJA: Lepo je, če maš rad svoj poklic, ampak mora tudi poklic imet rad tebe ...

JELENA SERGEJEVNA: Vem, merite na finančno plat. Ampak jaz sem srečna, da lahko pripravljam za življenje mlade, sposobne in dobre ljudi, takšne, kot ste vi ...

VOLODJA: Hvala za ples.

JELENA SERGEJEVNA: Koliko časa že nisem plesala! Ta valček ... Včasih je kakšen lep trenutek v življenju povezan z neko melodijo in dovolj je, da jo slišiš, pa ...

ALJA: Temu rečemo asociativno – emotivni spomin.

VOLODJA: Piŕlarka ...

JELENA SERGEJEVNA: Ja, gledam vas, poslušam to glasbo in se spomnim sebe, ko sem bila še mlada in zaljubljena ... Ampak na žalost se je precej hitro končalo ...

ALJA: Zakaj?

JELENA SERGEJEVNA: Izvoljenec mojega srca se je odločil za boljšo partijo.

ALJA: Morali bi se takoj zaljubit v družga. To pomaga.

VOLODJA: A res?

JELENA SERGEJEVNA: Źal sem v teh stvareh nekoliko starokopitna.

VITJA: Profesorca, jutri boste popravljali naše teste?

JELENA SERGEJEVNA: Ja, Vitja.

VITJA: Bo zraven komisija?

JELENA SERGEJEVNA: Seveda, kot vedno.

VITJA: Źit. Ful me je strah.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj je, Vitja, ste slabo pisali?

VITJA: Oh, ne vem, profesorca, mislm, da nisem sploh nč rešu.

JELENA SERGEJEVNA: Nič?

VITJA: Ne.

JELENA SERGEJEVNA: Ampak celo leto ste imeli pri meni trojko ...

VITJA: Zdej vam lahko povem, da sem plonku pr vseh testih.

JELENA SERGEJEVNA: Lump! Kako ...?

VITJA: Kako? Ne veste, kako se to dela? Danes sem tudi hotu, pa me ta stara Źpeglarka ni spustila z oči. Niti glave nisem mogu obrnit.

JELENA SERGEJEVNA: Ampak da niste rešili niti ene naloge?

VITJA: Ne.

ALJA: Kaj pa zdej, Jelena Sergejevna? Bo moral še enkrat pisat jeseni? Sej mu ne bo treba še enkrat pisat jeseni?

JELENA SERGEJEVNA: Ne vem, kako bo drugače ...

VOLODJA: Ne bo mu treba še enkrat pisat jeseni. To se na naši šoli ni še nikoli zgodilo, a ne, profesorica? V kateri bolnici je vaša mama?

JELENA SERGEJEVNA: Moja mama? V centralni.

ALJA: Tud če ni rešu nobene naloge?

PAŠA: Ne bojo ga vrgli.

ALJA: Tud če ni nič napisal?

PAŠA: Profesorca, povejte nam, kako to gre. Vi se spoznate.

JELENA SERGEJEVNA: Ja, Paša, vsa je odvisno od komisije na ustnem izpitu. Nisem edina, ki odločam.

PAŠA: To je res. Ampak komisija ga ne bo vrgla. En bedni Vitja že ne bo pokvaru idilične slike o stoprocentnem uspehu naše šole na maturi.

JELENA SERGEJEVNA: Ne, ne, Paša, motite se. Komisija ...

VOLODJA: Kako se, prosim, piše glavni zdravnik ...

JELENA SERGEJEVNA: Kdo? Ah ... Lavrov, se mi zdi ... Ne, Vitja, ni mogoče, da niste nič rešili. Še največji lenuh med dijaki ...

VITJA: Pa sej to sem jaz! Samo nobeden ni vedu. Ful dobro sem to skrivou. V štirih letih se človek marsikej nauči.

PAŠA: Nehaj že, ne vidiš, kako se profesorca sekira zaradi tebe. Lepo darilo smo ji prinesli. Ne bojo te vrgli, pomir se!

JELENA SERGEJEVNA: Dragi moji, govorite s takšno lahkoto ...

PAŠA: Kje pa. Totalno resni smo.

JELENA SERGEJEVNA: Zakaj mu dajete lažno upanje, da bo vse v redu?

Negativna ocena sploh ni izključena ... Jaz bom seveda naredila, kar je v moji moči ... *(gre ugasnit glasbo)*

VOLODJA: Že dviguje ceno.

PAŠA: Profesorca, vidite, kako je to nepravilno. Jaz, na primer, bodoči študent prava, sploh ne rabim matematike. To je zame brezveze. Že od osmega razreda se ukvarjam z Dostojevskim, hodu sem na tekmovanja in dobu ful priznanj, zdaj pa naj zaradi – oprostite, profesorca – ene matematike tvegam, da bom spušča edino šanso ...

JELENA SERGEJEVNA: Z Dostojevskim se ukvarjate? Pri vaših letih? Nič nisem vedela o tem.

VOLODJA: On je pravi dostojevskolog – samouk.

PAŠA: Preučujem izvor zla.

JELENA SERGEJEVNA: Zanimivo! Povejte nam kaj o tem, Paša!

VOLODJA: Oh, predolgo bi trajalo.

VITJA: Ne, dej, povej, ne se delat skromnega ...

PAŠA: Okej. Od kod po vaše izvira zlo?

JELENA SERGEJEVNA: Ne vem.

PAŠA: Al od Boga, v tem primeru Bog ni popolnoma dober; al pa ne od Boga, in v tem primeru ni vseomogočen. Ni tako? Dostojevski, kot vsi vemo, ni zavračal Boga, ampak božji svet. Zakaj? Ker na zemlji vlada zlo. Če pomislite na otroške solze ... Zakaj jih Bog dopušča? V bistvu že od začetka krščanstva teologi zanikajo, da bi bil Bog odgovoren in kriv za zlo na zemlji in skušajo dokazati njegovo nedolžnost.

JELENA SERGEJEVNA: Kdo je potem odgovoren?

PAŠA: Mi! Bog nam je dal svobodo. Razumete? Svobodo! Iz nas ni hotel narediti sužnjev in nas na silo zvleči k dobremu. Nismo ovce, profesorca! Dal nam je svobodo, da izbiramo. Med dobrim in zlim.

JELENA SERGEJEVNA: Zakaj človek tolikokrat izbere zlo?

VOLODJA: Zato, ker je zlo užitek. In na tem svetu imamo res malo užitkov.

JELENA SERGEJEVNA: Kar me preseneča pri vas mladih, je ta brezskrbnost v razmišljanju. Moja generacija je bila veliko manj kategorična v svojih stališčih.

PAŠA: Itak. Vsaka generacija mora v kakšni stvari preseč prejšnjo. To je zakon napredka. Predstavljajte si, kako bedno je, če ne moreš delat tistega, kar imaš rad, in to zaradi nekih neumnih pravil al pa zaradi slabe ocene pri matematiki! Jaz se ne morem zadovoljit z dvojko, tako kot Vitja. Dvojka je zame bistveno premalo.

JELENA SERGEJEVNA: Ste tudi vi slabo pisali, Paša?

PAŠA: Jaz ... Nekaj sem rešil, ampak ...

VITJA: Čaki. In zakaj bi bla zame zadost dvojka? Ne mislim, da bi moru dobit lih petko, ampak trojka al pa štirka bi mi pa že prou pršla!

PAŠA: Vesel bodi, če ti dajo dvojko, ni res, profesorca?

JELENA SERGEJEVNA: Bi tudi vi radi šli na pravo?

VITJA: Jaz?! Ne me spravljat v smeh, profesorca. Jaz hočem prit na Biotehnično fakulteto. Letos tam ne bo omejitve. Rad mam gozdove. Vsako poletje grem k stari mami. Če hočte, vas lahko po maturi povabim tja. Ne bo vam žou. Pa še daleč ni.

JELENA SERGEJEVNA: Hvala, Vitja, moram skrbet za mamu ...

VITJA: Itak, vaša mama ... Ampak predstavljajte si, da se sprehajate po poti, zraven pa tečejo zajci, skačejo veverice, slišite petje ptičev, vdihavate svež zrak! Povsod rože in metulji ...

JELENA SERGEJEVNA: Ne, ne, moja mama je v bolnišnici.

VITJA: Moja stara mama ma kravo. Že navsezgodej zjutrej lahko dobite v postlo frišno mleko!

VOLODJA: Izvolite, profesorica, še par kapljic. Ali bi raje mleko?

JELENA SERGEJEVNA: Ne bi smeli več pit ...

VOLODJA: Saj ga je že zmanjkalo. Posluh, dvignimo vsi kozarce na zdravje drage Jelene Sergejevne!

JELENA SERGEJEVNA: Dovolite, da še jaz povem zdravico. Vitja ... ti ... vi ...

VITJA: Kar tikejte nas!

JELENA SERGEJEVNA: Hvala. Zelo mi je žal zaradi vas, Vitja, in tudi zaradi vas. Paša, vendar upam, da se bo vse dobro končalo. Maturo iz matematike boste še enkrat delali jeseni in se potem vpisali na fakulteto. Če vam ne bo uspelo letos, ni važno. Pomembno je, da ne obupate, da vztrajate. Pijmo na vašo vztrajnost in na pot, ki se odpira pred vami.

VITJA: Kar zjoku se bom. Ni važno, letos, drugo leto al pa čez deset let. Važno je, da ostanemo pridni. Če ne pridem na fakulteto, bom pa seku drva! Pa kaj, če se mi stari odpovejo.

VOLODJA: Profesorica, nekaj bi vam predlagal. Se lahko pogovoriva?

JELENA SERGEJEVNA: Ja, seveda.

VOLODJA: A lahko prosim za kozarec vode?

Jelena in Volodja odideta v kuhinjo.

VITJA: Me prav zanima, kaj bo dosegu naš diplomat.

PAŠA: Najslabše je imet opravka z idealisti. Sočustvujejo s tabo, malo pojokcajo, na pomoč pa lahko pozabiš.

ALJA: Ja, lahko bi rekli, da smo v riti. Vi tipi ne boste nič dosegli.

VITJA: Zakaj? Kako veš?

ALJA: Tako. Intuicija.

VITJA: Pejd nekam! Spet Paša in ti! V nič ne verjameta!

ALJA: V kaj pa ti verjameš?

VITJA: Jaz? Jaz verjamem v Volodjo in v zmago!

ALJA: Paša, greva!

VITJA: Poslušaj, kaj ji je, zakaj teži? Sej ji ni blo treba prit!

ALJA: Veš, Vitja, jaz sem ful radovedna! Mogoče se na tak način učim v življenju.

VITJA: Uči se ti kako drugače! ... Hej, kam greš?

ALJA: Greva se poljubljat!

Jelena in Volodja prideta iz kuhinje.

VOLODJA: Jelena Sergejevna, bi hoteli, da vašo mamo prestavijo v bolnico doktorja Popova?

JELENA SERGEJEVNA: Volodja?! Profesor Popov?! ... To je zdravnik svetovnega slovesa! ...

VOLODJA: Moj oče ga dobro pozna. Prosil ga bom za uslugo, rekel bom, da gre za vas. Prepričan sem, da me ne bo zavrnil.

JELENA SERGEJEVNA: Volodja, vam ne bo odveč? ... Kako se vam lahko zahvalim?

VOLODJA: To ni nič.

JELENA SERGEJEVNA: Se boste vpisali na kakšno tehnično fakulteto? Lahko vam pomagam pri matematiki.

VOLODJA: Ne hvala, profesorca, računam na politologijo.

JELENA: Fakulteta za družbene vede?

VOLODJA: Ja.

JELENA SERGEJEVNA: Na žalost, na tem področju ... Čakajte, v Moskvi imam teto. Če ne boste našli stanovanja, boste lahko pri njej ves čas študija. Živi sama, sploh je ne bi motili, zelo prijazna je, navdušena bo! Takoj jo pokličem!

VOLODJA: Ne trudite se, nimam takih problemov.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj lahko potem storim za vas?

VOLODJA: Nič ne rabim. Mogoče zgleda čudno, ampak jaz nimam nobenega problema. Vsaj ne nerešljivega.

JELENA SERGEJEVNA: Ne, Volodja, ne morem sprejet vaše pomoči. Očitala bi si.

VOLODJA: Okej, okej! Če res hočete naredit nekaj zame ... bi vas prosil za uslugo. V bistvu ne gre zame, ampak za prijatelje. Mi smo družina.

JELENA SERGEJEVNA: Seveda. Z veseljem. Povejte. Karkoli. Poslušam vas.

VOLODJA: Karkoli? Se ne bojite, da bi vas prijel za besedo? ... Jelena Sergejevna, moji prijatelji so pošteni in dobri fantje, a ne? Inteligentni, dostojni, nadarjeni, ampak ... v nekaterih situacijah je treba sklepat kompromise ... Ko

človek zaradi višjega cilja ravna drugače ... Razumete? V takšnih primerih je treba gledat na stvari z drugega kota. Kar se večini zdi obsojanja vredno, ne bo prav nič presenetilo tistega, ki ima bolj svobodne poglede, a ni tako? In vi se nam zdite ena izmed takšnih ljudi. Zato smo se odločili, da se obrnemo na vas. Prepričani smo, da nas boste razumeli in nam v najboljšem primeru tudi pomagali. Saj nam boste, kajne?

JELENA SERGEJEVNA: Storila bom, kar je v moji moči. Nisem čisto razumela ... Ampak, seveda ...

VOLODJA: Hvala, hvala! Ej, (*zažvižga*) profesorca se strinja, da nam pomaga.

VITJA: To, Jelena Sergejevna! ...

PAŠA: Super, hvala!

JELENA SERGEJEVNA: Počakajte z zahvalami, sploh še ne vem, za kaj gre.

PAŠA: Kako ne veste? Vam ni Volodja povedal?

VOLODJA: Jaz sem samo pripravil teren, ampak profesorca je obljubila. Saj ste mi obljubili?

JELENA SERGEJEVNA: Že, ampak ...

VOLODJA: No, povejte ji!

ALJA: Profesorca, mate ključ od sefa?

JELENA SERGEJEVNA: Katerega sefa?

VITJA: Kjer so sprauleni naši testi.

JELENA SERGEJEVNA: Imam, ja. Zakaj?

ALJA: Nam ga ne bi posodli?

JELENA SERGEJEVNA: Kaj boste z njim?

ALJA: Sej smo vam razložili ...

PAŠA: Mi bi se radi vpisali na faks. Pri matematiki nismo blesteli, vsi pa rabimo odlično oceno.

VOLODJA: Še enkrat vam povem, da jaz nimam nobenega problema. To delam samo zaradi njih.

ALJA: Profesorca, nam ne bi mogli posoditi ključa? Samo poprauli bi svoje napake pa vam ga vrnemo?

VITJA: Ja, ja, že mam popravke. No, kaj. Če ne bi šli na faks, nas ne bi brigale te ocene!

PAŠA: Ne bomo študirali matematike, se pravi, da nobenemu matematiku ne bomo konkurenca.

VOLODJA: Profesorica, ne bomo vas izdali.

VITJA: Tiho bomo ko ribe!

PAŠA: In če bo na maturi več dobrih ocen, vam bojo še čestitali!

VITJA: Zakaj nas tko gledate?

JELENA SERGEJEVNA: Zaradi ključa ste prišli?

VITJA: Ja, itak ... Zakaj?

PAŠA: Seveda ne!

ALJA: Ne samo zato!

VOLODJA: Prišli smo vam voščiti za rojstni dan!

JELENA SERGEJEVNA: In slučajno ste prinesli s sabo še popravke!

ALJA: Ne, pršli smo na prijateljski obisk. Želeli smo, da bo vse lepo in prav. Iskreno. Mislili smo, da nas boste razumeli.

JELENA SERGEJEVNA: Ampak to je prava podlost!

PAŠA: No, saj sem vedel. Sledi poplava visokodonečih in praznih besed, s katerimi nas morijo vsa ta leta.

JELENA SERGEJEVNA: To niso prazne besede, Paša. Bojim se, da ne boste razumeli ... Zdaj, dragi dijaki, vzemite kozarce in rože in pojdite. Edino, kar lahko storim za vas, je, da nikomur ne povem, kaj ste naredili. Jasno?

VOLODJA: Nimate prav, ko nam očitata pomanjkanje tankočutnosti. Nismo otroci in dobro vemo, kako delikatna je naša prošnja. Ampak vi ste obljubili, da jo boste izpolnili. Že na začetku sem vas opozoril, da bi večina ljudi v okvirih običajne morale ...

JELENA SERGEJEVNA: Dovolj imam vaše demagogije, Volodja. In nehajte se brigat za mojo mamo! Moje ocene niso naprodaj.

VOLODJA: Nisem pričakoval, da bo inteligentna ženska, kot ste vi, tako reagirala.

JELENA SERGEJEVNA: Za mamo bo poskrbela država. Če bo potrebno, jo bojo poslali tudi k profesorju Popovu. Brez vaše pomoči.

VOLODJA: Prav nič ne dvomim o teoretični pravilnosti glede enakosti zdravstvenih pravic za vsakogar, toda jaz ne odstopam od svoje obljube. Moja načela tega ne dopuščajo. Poleg tega sem že takoj povedal, da zase ne pričakujem ničesar. Tu sem samo zaradi sočutja z mladimi talentiranimi ljudmi, ki jim življenje neprestano meče polena pod noge, pa se iz tega ne znajo izkopati sami.

JELENA SERGEJEVNA: Pravi talent vedno najde pot!

VOLODJA: Oprostite, saj ne mislite resno? Koliko ste stari?

JELENA SERGEJEVNA: Če bi imela ključ profesorica Marija Vasiljevna, bi prav tako prišli in zahtevali, da vam ga da? Ali si to upate samo pri meni ... iz preprostega razloga, ker me ne spoštujete?

VITJA: Pa sej vas spoštujemo, in še radi vas mamo.

PAŠA: Z Marijo Vasiljevno bi blo še lažje. Ona je naša razredničarka in si tako kot mi želi, da bi dosegli odlične rezultate.

JELENA SERGEJEVNA: Pa ravnateljica, bi šli tudi do nje?

VITJA: Ravnateljca je taka kot drugi, tud njen sin bi se rad vpisou na faks!

PAŠA: Vsi mamo isti cilj: stoprocentna uspešnost na maturi.

JELENA SERGEJEVNA: In ste prepričani, da vas ne bi zavrnili?

VOLODJA: Popolnoma.

JELENA SERGEJEVNA: Pri meni ste slabo naleteli.

VOLODJA: Odvisno, kako gledaš. Za nas ste vi prednost. Sami v stanovanju, to nam olajša delo. Lahko govorimo odkrito, brez prič, če bo treba, tudi celo noč.

JELENA SERGEJEVNA: Na to ne računajte.

VOLODJA: Saj ste sami rekli, da nikogar ne pričakujete. Mi pa smo doma tudi povedali, da nas nocoj verjetno ne bo.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj, a mi grozite?

VOLODJA: Ne. Še zmeraj verjamemo, da se lahko razidemo kot prijatelji.

JELENA SERGEJEVNA: Se ne bojite, da bom jutri vse povedala v šoli?

VOLODJA: Niti besede ne boste rekli.

JELENA SERGEJEVNA: Zakaj?

VOLODJA: Ker nam boste dali ključ.

JELENA SERGEJEVNA: In če tega ne storim?

VOLODJA: Lahko vas prepričamo.

JELENA SERGEJEVNA: Res?

VOLODJA: Ali pa prisilimo.

JELENA SERGEJEVNA: Poberite se iz stanovanja!

VOLODJA: Nikamor ne gremo, profesorca.

VITJA: Jelena Sergejevna, draga Jelena Sergejevna!

JELENA SERGEJEVNA: Nehajte delat bedaka iz sebe! Vaše pomanjkanje dostojnosti meji na duševno zaostalost.

PAŠA: Vi ste verjetno razočarani nad nami, ampak naše mnenje o vas se ni spremenilo.

JELENA SERGEJEVNA: Kakšna čast!

VITJA: Samo – čustva so eno, posli pa drugo.

VOLODJA: Premislite. Če jih zavrnete, jih boste prisilili v ...

JELENA SERGEJEVNA: V kaj? Kaj pa bi storili?

VITJA: Sposobni smo vsega.

JELENA SERGEJEVNA: Prenehajte z grožnjami, Vitja, to vam sploh ne pristoji. Saj ne mislite resno ... Paša? Bog, kakšen absurd ... Alja, zakaj molčite? Ne, otroci, to je samo neumna šala, a ne? Slaba šala ...

VOLODJA: Ne šalimo se, profesorica. Dajte nam ključ.

JELENA SERGEJEVNA: A res ne razumete? Pojdite, dokler je še čas!

VOLODJA: Nikamor ne gremo.

JELENA SERGEJEVNA: Potem bom odšla jaz.

VOLODJA: Oprostite, tega vam ne dovolimo. Vitja!

Jelena se nameni proti vratom, Vitja ji zapre pot. Volodja zaklene vhodna vrata in pospravi ključ v žep.

JELENA SERGEJEVNA: Poklicala bom policijo.

VOLODJA: To ne bi bilo pametno.

JELENA SERGEJEVNA: Koliko je številka?

PAŠA: Nič, devet, nič, ...

VITJA: Ne delejte tega, Jelena Sergejevna. Sem vam reku. Ne delejte tega.

JELENA SERGEJEVNA: To se dogaja samo v grozljivkah ... Kakšna nizkotnost! In to od ljudi, ki so še malo prej hlinili, da so prijatelji. Odidite, preden bo prepozno!

Jelena odide v kopalnico in se zaklene. Alja si nadene plašč.

VITJA: Kam greš?

ALJA: Domov.

VITJA: Kaj pa mi?

ALJA: Ne vem. Mislila sem, da je tvoj šef bolj iznajdljiv.

VITJA: Čakej! ... Volodja!

ALJA: Kaj naj čakam? Tud vi bi morali oditi. Rečte, da je bla vse skupaj ena velika neumnost, se opravičite in spokejte.

VITJA: In bom ruknu na maturi?

ALJA: Stari, bolj da rukneš na maturi, ko da končaš v zaporu. Paša, greva. Paša!

PAŠA: Včasih je treba vedet, kdaj odnehat ...

VOLODJA: Prav, pol pa spizdite!

VITJA: Ne, ne, Volodja. Mi tipi ne gremo nikamor! To bomo speljali do konca. Sta vidla, kako nas je pogledala? Volodja, povej jima!

PAŠA (*Volodji*): Se ne bojiš, da nam ne rata?

VOLODJA (*Alji*): Ti, ljubica, si pa že enkrat vbij v glavo: ko se za nekaj odločim, to tudi naredim, ne glede na ceno. Jasno?

VITJA: Volodja ma prav. Jelene se nam ni treba bat. To je plemenita duša, z načeli. Niti ocen nam ne bo znižala, ni res, Volodja?

VOLODJA: Itak. Ona ima kompleks Antigone.

VITJA: Kakšen kompleks?

VOLODJA: To je, kadar kdo gleda resničnost skozi svoje principe in ideale. Vsako nasilje nad tako osebo ali njenimi ideali sproži junaški odpor, in bolj ko pritiskaš nanjo, bolj se upira in bolj pokaže moč svojega značaja. Naša profesorca bi nam lahko bla hvaležna, ker smo ji dali izredno priložnost samouresničitve.

PAŠA: Okej ... In?

VOLODJA: Mislim, da ne smemo iti. Ne gre za to, al nas bo jutri sesula al ne; tudi če gremo zdaj, to ni izključeno. Naša naloga je, da iz tožilca naredimo sokrivca.

PAŠA: Ampak, če je Antigona, potem ne bo nikol postala naša sokrivka.

VOLODJA: Prvič, Antigona v pravem pomenu besede ne obstaja. In drugič, vsakega človeka se da zlomiti. In vem, kako jo lahko zlomimo. S silo.

VITJA: Kdo pa nam bo dal ključ, če ...?

VOLODJA: Ponavljam: s silo. Ne s silo nad njo, to bi blo absurdno, ampak nad nekom, ki ji je blizu, in to pred njenimi očmi.

VITJA: Kako to misliš, nad nekom, ki ji je blizu?

VOLODJA: Na primer: zgrabimo tebe, Vitja, in rečemo: »Profesorca, če nam ne daste ključa, ga vržemo iz sedmega nadstropja.« Ampak to sredstvo moramo uporabiti previdno. Takrat, ko je nasprotnik psihološko uničen in totalno demoraliziran. Potem bo udarec zanjo usoden.

VITJA: Ti bi me res fuknu skozi okno?

VOLODJA: Prepuščam se domišljiji. Ampak najprej se moramo osredotočit na to, da jo moralno uničimo.

VOLODJA: Alja me šteka, a ne?

ALJA: Ne.

PAŠA: Jelena je idealistka. Idealisti imajo zmedeno predstavo o resničnosti.

VOLODJA: Točno! Treba ji je odpret oči. Grobo rečeno, treba bo igrat umazano igro.

VITJA: Super! Da bomo še bolj prepričljivi, se ga lahko nalijemo. Mam še eno flašo v torbi.

VOLODJA: Vitja, ti boš končal kot alkoholik!

VITJA: Za dober namen gre. Ampak lahko sem tudi trezen.

VOLODJA: Ti ne boš nič pripomnila k našemu načrtu, Alja? Se ti ne zdi neumen? No prav, super, me zelo veseli. Ostali smo »za«, ne bomo glasovali.

Naenkrat se odprejo vrata kopalnice.

GLAS JELENE SERGEJEVNE: Alja, se lahko pogovoriva?

VITJA: Daj, Alja.

PAŠA: Odlično. Dve ženski, igray na to karto!

VOLODJA: Ne pritiskaj preveč nanjo. Pazi, ker ni neumna. Profesorica, izvolite.

Fantje grejo v kuhinjo.

JELENA SERGEJEVNA: Zakaj niste odšli? Dala sem vam možnost. Veste, kaj vas čaka? Mislila sem, da boste vsaj vi ... saj ste še otrok.

ALJA: Noben otrok nisem!

JELENA SERGEJEVNA: Dobro, ni važno. Razumite me, če pri tej priči ne odidete, bo zelo hudo. Ne boste dobili spričevala. Še na sodišče lahko pridete.

ALJA: Precenjujete se.

JELENA SERGEJEVNA: Sploh ne veste, kaj počnete.

ALJA: Mogoče vi ne veste. Če bi nam takoj dali ključ, bi blo vsega konc, mi bi se vrnili domov in vi bi mirno spali.

JELENA SERGEJEVNA: Alja, vi govorite resno? To je tako umazano!

ALJA: In življenje, mislite, da ni umazano? Se pogosto vozite z javnim prevozom? Itak, ne vi ne jaz nimava svojga avta. Potem lahko vidite obraze žensk. Grozni so. Še posebno zjutraj. Sem pa vidla tud druge ženske. Prpeljejo se z luksuznimi avti. In potem grejo v kakšen butik al pa v restavracijo, ki je za navadne smrtnike itak nedostopna. Obrazi teh žensk so lepi. Kot da so z naslovnice.

JELENA SERGEJEVNA: Vidim, privlači vas lahkotno življenje.

ALJA: Zakaj pa ne? Če majo nekateri pravico do njega, zakaj je ne bi mela jaz? Narava mi je dala nekaj adutov ...

JELENA SERGEJEVNA: Moj Bog! In to je za vas sreča?

ALJA: Ne, sreča je delat v dobrobit človeštva. Moja mama, na primer, je knjižničarka in pravi: »Morava zmanjšat svoje potrebe.«

JELENA SERGEJEVNA: Če vas pogledam ... ne bi rekla.

ALJA: Njene potrebe.

JELENA SERGEJEVNA: In vas ni sram, da jo izkoriščate?

ALJA: Če nekdo plača, zakaj ne bi tega izkoristla? ... Profesorca, tako med nama, pogledjte, kako ste vi oblečeni.

JELENA SERGEJEVNA: Prosim?

ALJA: Kdo danes še nosi kaj tazga? In vaša frizura? Kdaj ste bli nazadnje pr frizerju? In tista vaša grozna šminka! ... Pa poceni parfum!

JELENA SERGEJEVNA: Moja mama je bolna. Kadar je kdo dolgo bolan, to stane.

ALJA: Ne razumem kako se lahko nekdo tko zanemari. Kakšno življenje živite? Vi sploh niste ženska! In po vsem tem si nas upate obsojat, ker hočemo živeti kot ljudje?

JELENA SERGEJEVNA: Kot ljudje?

ALJA: Dandanes vsak želi zase čim večji kos torte.

JELENA SERGEJEVNA: Ne vsak!

ALJA: Vsak ga želi, ne more pa ga vsak dobit.

JELENA SERGEJEVNA: Vedno so bili ljudje, ki so mislili samo na lastno udobje, in drugi z resničnimi vrednotami. Alja, ali imajo besede kot so čast, vest, sočutje kakšen pomen za vas?

ALJA: Ja, in usmiljenje in dostojanstvo in vse ... Hočete vedet, po čem se razlikujemo? Vi se celo življenje borite za golo preživetje, mi pa se borimo, da bi dobro živeli! Ja, preračunljivka sem. Prisiljena sem, da preračunam vsak svoj korak, ker nočem končat tko kot moja mama. Še svoje devištvo čuvam iz preračunljivosti! Hranim ga za najboljšega ponudnika!

JELENA SERGEJEVNA: Kaj pa Paša? Ga nimate radi?

ALJA: Ja, ampak ne toliko, da ga ne bi kdaj zamenjala za boljšo partijo.

Fantje za vrati se zakrohotoajo. Paša plane iz kuhinje in Alji prisoli klobfuto.

PAŠA: Kurba!

ALJA: Ne samo, da ne bom več s tabo, tud pogledam te ne več.

JELENA: Paša!

PAŠA: Ampak rekla si mi ...

ALJA: Pa kaj?

PAŠA: Rekla si mi ...

ALJA: ... da se bova poročila, ja. Ampak pod enim pogojem. Da boš poskrbel zame. Si pozabu?

PAŠA: Ne. Saj veš, da bom. Oprosti. Saj me maš rada?

ALJA: Ja, ja, ja! Itak, da te mam rada, tebe, ki maš keš, ki ti vse rata in še svoje stanovanje maš.

PAŠA: Utihni!

ALJA: Sovražim te!

VOLODJA: No, dovolj te melodrame. Ne ponižuj se. Dejmo, Vitja, še en požirek za korajžo in v napad!

VITJA: Dovol, prjatla, nehejta! ... Profesorca, kje mate kozarce? Jaz ne prenesem takih družinskih scen. Moj fotr, na primer, se zmeraj izogiba takim izbruhom. Ker on je nekdo! Šef trgovine. Prežiula celo famijlo! Big boss! Lahko nardi vse! Je pa ena stvar: boji se moje mame. Ko mu ona zateži, a ja jaj! Jebeš to, edino kar je pomembno, je fotrova plača. Kdo bo požirk?

JELENA SERGEJEVNA: Dajte to sem! Da vas ni sram!

VITJA: Profesorca, profesorca! Ne mi delat tega, jaz mam slabe živce. Nisem zloben, ampak če je kdo nasilen do mene, lahko ... Poleg tega sem še epileptik. Vas zanima? Evo, takoj. Ste vidli? Jaz sem res bolan, lahko dobim napad. V bistvu sem invalid. Nevarno je, da si kaj nardim. To se mi dogaja po vsaki slabi oceni.

JELENA SERGEJEVNA: Nisem vedela, da pijete ... To je strašno.

VITJA: Jaz da pijem! Moj fotr... ta se ga pa res nažge. Kadar je nalit, lahko naklada ure in ure. »Moj mali Vitja, jaz sem navadno govno! Prodal sem svojo dušo za drobiž. Prej je aranžiral izložbe, počasi pa je postal šef. Pazi, da ne boš kot jaz! Drugače boš imel opraviti z mano.« Jaz ga mirim, rečem mu, da zdaj živimo v takih cajtih ...«

JELENA SERGEJEVNA: Sami ustvarjamo takšne čase. To so naši časi, odvisni samo od nas.

VITJA: Strinjam se z vami, Jelena Sergejevna, itak, cajt je tak kot je – živimo – lahko bi blo še slabše. In moj fotr pravi, da se bliža konc sveta, vsi znaki se ujemajo. Zemlja se bo vsak cajt spremenila v ogromno smrdljivo smetišče, kjer bojo ostale samo še muhe. Zdej te pa mam, prasica! *(Hoče uloviti muho, vendar pade za kavč)*

JELENA SERGEJEVNA: Bog pomagaj, saj ste popolnoma pijani!

PAŠA: Jaz, profesorca, nisem pijan, pa vseeno ne morem povedat niti ene dobre besede o svojih starših. Mislite, da bi sin profesorja Andrejevskega, profesor

Andrejevski je bil mentor mojega očeta na doktoratu, mislite, da bi njegov sin prišel k vam ponižno prosjačit za oceno? Ne bi, zato ker mu ni treba. On ma na univerzi rezervirano mesto že od rojstva! Moj stari kaj tazga ne bi nikoli naredil zame. Zaradi časti. Ampak zakaj bi jaz moral prepustit svoje mesto nekemu netaletriranemu grebatorju? To je moje mesto! Moje! In če bo treba, se bom boril zanj. Gre za preživetje.

JELENA SERGEJEVNA: Prenehajte dramatizirat! Jutri vas hočem vse videt pri ravnateljici! Moj Bog! Kakšni hinavci ste! Kakšno mladino poučujemo?

PAŠA: Napačno vprašanje. Morali bi se vprašat: »Hinavci, koga učimo hinavščine?«

VOLODJA: Vse sosede boš zbudil. Profesorica, veste, koliko je ura?

JELENA SERGEJEVNA: Ne bom vam dala ključa, Volodja.

VOLODJA: Slabo delate, kolegi. Capljate na mestu. Manjka vam navdiha!

Vitja, vstani! Profesorca, malo vas bomo pretipali, saj nimate nič proti?

JELENA SERGEJEVNA: Prosim? Kako si drznete? Ne približujte se mi!

VITJA: Ne se bat. (*Volodji*) Se sploh splača?

VOLODJA: Poskusi. Jaz sem samo predlagal.

VITJA: Okej. Oprostite mi, čisto nežen bom. Tko, končano, profesorca. Se opravičujem. Nč nisem našu.

VOLODJA: Se mi je zdelo. Potem moramo preiskat stanovanje.

VITJA: Dobro. Ajde! Gremo.

ALJA: Dajte jim ključ. Dajte jim ga!

JELENA SERGEJEVNA: Ne, ne dam.

Mladina preišče stanovanje.

DRUGO DEJANJE

Ura je dve zjutraj.

Stanovanje po prebrskanju. Razmetane stvari, premaknjeno pohištvo, omara in pisalna miza široko odprti.

Volodja leži na tleh, Paša na kavču ob Alji. Vitja spi na fotelju. Jelena stoji ob oknu.

JELENA SERGEJEVNA: Ne, ne, ne, jutri preneham s poučevanjem. Nima smisla, če otroci postanejo takšne pošasti kot vi. Vse življenje učim o dobroti, pravičnosti, ljubezni do bližnjega. In kakšen je rezultat? Zdaj je konec. Ne morem več.

VOLODJA: Še vedno ne razumete? Nič nimamo proti vam osebno. Nasprotno, vi ste nam blazno simpatični. Obvladate matematiko, poleg tega pa imate še srčno kulturo. Ampak slučaj je hotel, da je ključ pri vas. Zato ste vi nastradali.

PAŠA: Ne borimo se proti vam, profesorca, ampak zase, razumete?

ALJA: Ne jih poslušat. Brez skrbi, vse bomo posprauli, zjutraj bo vse na svojem mestu. Vitja bo popravu telefon, to obvlada. Pejmo vsi spat.

JELENA SERGEJEVNA: Ne gre za telefon, Alja! Tako pošastna ideja se lahko rodi samo v glavah fašistov in kriminalcev. Vi pa naj bi bili bodoči intelektualci!

PAŠA: Kadar se boriš za preživetje, maš lahko najbolj nore ideje.

JELENA SERGEJEVNA: Pokvarjenci ste! ... Oprostite, ker razmišljam na glas, zelo me boli glava.

VOLODJA: Kar izvolite. Zelo je zanimivo.

JELENA SERGEJEVNA: Ne razumem, kako ... Vi, Volodja, zakaj to počnete?

VOLODJA: Zaradi stave. Stavu sem na vas.

JELENA SERGEJEVNA: Name?

VOLODJA: Če bom dobil ključ, mi bo šlo vse, kot je treba.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj vse?

VOLODJA: Moje profesionalno in čustveno življenje, kaj. Da lahko postaneš nekdo, moraš to najprej dokazat sebi. Zame pomeni dobit ključ profesionalno nalogo. Kot bodoči diplomat moram bit sposoben doseč svoje cilje.

JELENA SERGEJEVNA: Ne glede na sredstva?

VOLODJA: Morala je človeška kategorija, ki je relativna. Moji interesi pa morajo bit najprej politični. Mene vodi interes, ne morala. Ko govorimo o Petru Velikem, niti za trenutek ne pomislimo na moralo.

JELENA SERGEJEVNA: Peter Veliki ... Kako je to že prežvečeno!

VOLODJA: Pa je vseeno res.

JELENA SERGEJEVNA: Vse to je za vas igra?

VOLODJA: Eksperiment.

JELENA SERGEJEVNA: Na ljudeh?

VOLODJA: Živali niso vedno primerne.

JELENA SERGEJEVNA: Vsaj dosledni ste v svojem cinizmu.

VOLODJA: In vi v načinu, kako branite moralo.

JELENA SERGEJEVNA: Kljub vsemu ne boste dosegli ničesar, Volodja.

VOLODJA: Zakaj?

JELENA SERGEJEVNA: Ker vam ne bom dala ključa.

VOLODJA: Boste.

JELENA SERGEJEVNA: Ne, Volodja. Motite se. Ne bom vam ga dala.

VOLODJA: Veliko močnejši sem od vas. Uničil vas bom. Izgubili boste, ker ste naivni in zadržni, jaz pa sem gibčen in poln idej. Jaz sem velik manipulator, profesorca.

JELENA SERGEJEVNA: Priznam, res me presenečate, Volodja. Vi, ki ste inteligentni, z nogami trdno na tleh, to počnete? Se ne zavedate, da bojo jutri v šoli vsi vse vedeli? Ne samo, da se ne boste mogli vpisat na Fakulteto, še v zaporu boste pristali, kljub vsem zvezam, ki jih imate.

VOLODJA: Slabo me poznate, Jelena Sergejevna. Jaz sem romantik. Kariera, to seveda šteje, vendar so trenutki, ko sem pripravljen žrtvovati vse za ...

JELENA SERGEJEVNA: Za kaj?

VOLODJA: Za oblast, na primer. Obvladat situacijo, met v rokah usode drugih. Vi sploh ne poznate užitka, kako je, ko se počutiš vseмогоčnega!

JELENA SERGEJEVNA: Tega užitka res ne poznam. Naša generacija je bila drugačna. Imeli smo svoje ideale. Nismo razmišljali samo o sebi, o svojih užitkih, ampak o smislu življenja, o preteklosti, prihodnosti.

VOLODJA: Kaj posebnega pa je dosegla vaša generacija? Kje ste zdaj? Pokažite se! Nikogar ni! Nekateri so se prilagodili sistemu in jim gre zdaj kar okej. Drugi so spizdili na drug konec sveta. Puf! Tretji pa živite svoja bedna življenja. Je tako?

JELENA SERGEJEVNA: Veliko ljudi je, ki so preprosto ostali pošteni, pokončni, dobri. Seveda jih ne opazimo takoj, vendar je zaradi njih ta svet boljši in lepši.

PAŠA: Poštenjakarji. Treba bi jih blo zastrepiti, da se ne bi več razmnoževali.

VOLODJA: Idealisti. Zdaj živimo v drugačnih časih.

JELENA SERGEJEVNA: Res? V kakšnih?

PAŠA: Kako kakšnih? Berite časopise!

VOLODJA: Takšnih. Grobih, energičnih, dinamičnih časih. In to zahteva tudi takšne ljudi. Mi želimo delovati tako, da se nam bo obrestovalo. Daj – dam.

JELENA SERGEJEVNA: To je vaš življenjski moto?

VOLODJA: Bit podjeten je za vas nedostojno. Mi pa smo prepričani, da nas samo nova generacija podjetnih ljudi lahko reši iz tega dreka, v katerega ste nas vi spravili.

JELENA SERGEJEVNA: Moj Bog, Volodja, če vas prav razumem, ste vi naši rešitelji? Je tako?

PAŠA: Seveda, razen Vitje.

VOLODJA: Vsaka družba ima svoje izmečke.

PAŠA: Pijanc je. Konc je z njim.

JELENA SERGEJEVNA: To ni res. Dober fant je. Nadarjen. Spomnim se risb, ki jih je narisal za natečaj v prvem letniku. Vidva pa sta - hladna, egoistična, hudobna, brez srca! Svet moramo rešit pred takimi, kot sta vidva! In ne glejta me tako! Ne bojim se vaju!

VITJA: Jelena Sergejevna, oprostite mi, popravu vam bom ... Nimate pravice, da ji brskate po stanovanju ... oprostite ... Rad vas mam, profesorca. Vi ste moja najljubša profesorca že od prvega letnika. Mate čudovite oči, globoke kot jezero ... lahko bi se utopu v njih.

VOLODJA: Bravo! Pravi Romeo!

VITJA: Jelena Sergejevna, dejte mi roko ... Že od prvega letnika ... dejte mi roko ...

VOLODJA: Ne pozabi na srce, kreten! Ko prosiš za roko, ponudiš srce.

VITJA: Sej bom, sej bom, ja, ja, bom že zmogu... dejte mi dvojko pa bom zmogu!

VOLODJA: Ne verjemite mu, Jelena Sergejevna, pijan je! To so prazne obljube. Takoj ko bo dobu svojo dvojko, vas bo pustu. Medtem ko jaz ... jaz mislim totalno resno. Prišežem pred vsemi. Koliko ste stari? 55, 56, 57? 65, 75? Pa saj je v bistvu vseeno. Jaz sem romantik, profesorca, zato vas prosim za roko po vseh predpisih. S pogojem, seveda, da nam izročite ključ. Kaj? Govorite bolj naglas! Sprejmete? Niste preveč navdušeni! Nobenega veselega nasmeška na obrazu zaročenke! Res škoda! Ženska brez ljubezni neha bit ženska, spremeni se v vprežno kobilo. Odločite se, Jelena Sergejevna! Jaz mislim resno. Moji moški uspehi bojo v celoti odvisni od vaše ženstvenosti.

JELENA SERGEJEVNA: Kako si drznete?

VITJA: Fantje, kje so ... (*Gre v kopalnico. Slabo mu je.*)

PAŠA: Veste, česa ne razumem? Tega, da se profesorci smili najslabši med nami. Kronik. Res je čudno, da smo pripravljeni sočustvovat s prvim klošarjem, najhujšo pijanduro in kriminalcem, z vsemi, samo z intelektualcem ne.

Profesorca? Zakaj vam je žal za Vitjo? S čim si je to zaslužu? Od kod njemu ta čast? Uniču vam je telefon, obrnu vam je stanovanje, skratka izmeček je, vi pa mu kar odpuščate.

JELENA SERGEJEVNA: On je žrtev. Vi ste ga pokvarili in ga izkoristili za svoj namen. to obvladate.

PAŠA: Ja, itak! Mi ga nismo hotli zraven. On sam se je prislinu. Svojim starim je sunu kristalne kozarce in nam težil, naj ga vzamemo zraven. Alja se je edina zavzela zanj, ona je dobra, skorej tko kot vi. Zakaj ste prizanesljivi in sočustvujete s tako nulo? Boljše bi blo, če bi se vam smilu jaz. Jaz sem, če hočete ali ne, bodoči sodnik. Še žal vam bo, ker me ne marate!

JELENA SERGEJEVNA: Mladenič, vi ste izmeček.

PAŠA: Dobro, da ste ženska, če ne ...

JELENA SERGEJEVNA: Kaj? Bi me udarili?

PAŠA: Jaz sem moški, ženske se ne dotaknem.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj pa Alja? Je sploh kakšna meja, ki je še niste prestopili?

VOLODJA: Veste, da vam prav paše.

JELENA SERGEJEVNA: Kaj?

VOLODJA: Jeza. Oči se vam svetijo, obraz vam žari. Niste nikoli igrali na filmu? Takoj bi vas sprejeli.

JELENA SERGEJEVNA: Vi sploh niste ljudje. Nimate srca?

PAŠA: Mi nimamo srca? Mi?

VOLODJA: Ne splača se, stari moj. To je robot!

PAŠA: Zakaj, za koji kurac, se moramo ves čas tako grebst? V srednji šoli moraš bit grebator, da imaš dobre ocene, na maturi moraš bit baraba, da dobiš nekaj dodatnih točk, in če jih nimaš, te vržejo. Samo totalen idiot lahko vzame resno to igro. A ne razumete, da ne branite velikih človekoljubnih idej, ampak birokratski stroj in njegovo hinavsko zatiralsko moralo?

JELENA SERGEJEVNA: Utihnite! Ne morem vas več poslušat!

PAŠA: Vi nas obtožujete, da smo neobčutljivi, kakšni ste potem vi? Polni lažnivih sloganov, dolgočasnih klišejev, principov. In če vam v šoli ne verjamemo, je to zato, ker niti sami ne verjamete vase in v to, kar nam poskušate vbit v glavo.

VOLODJA: Bravo! Pravi Cicero! Dobro ga poslušajte, profesorca!

PAŠA: Iz vašga zgleda smo se že v otroštvu naučili hinavščine in pretvarjanja. To ste nas naučili, profesorji. Mi smo vaši otroci, ne posvojenci, sami ste nas ustvarili!

VOLODJA: Dajte nam ključ, profesorca, in pejte spat. Utrujeni ste, podočnjake imate. Ura je že skoraj tri. Zjutraj morate zgodaj vstat, da popravite naloge. Dokler smo živi in imamo za to priložnost, moramo delat dobra dela. Saj poznate priliko? Daj trpečemu in veliko ti bo odpuščeno.

JELENA SERGEJEVNA: Vstanite. Vstanite! ... Govorite s svojo profesorico! Smrkavci! Vi bi me radi učili živet! Hudobijo, hinavščino, nizkotnost dobro poznam. Mislite, da ste me presenetili? Z vašim zamegljenim pogledom lahko vidite samo pozlačene igračke, ki vam mešajo glavo in vas navdajajo z zavistjo! Jaz pljunem na vse to! In vi bi bili radi prenovitelji družbe! Svojo nizkotnost opravičujete z nepopolnostjo sveta! Ti, ki citiraš Evangelij, spomni se besed: »Človek ne živi samo od kruha!« Vi niste drugega kot paraziti s prazno glavo, čreda ovc, ki se preriva pred koritom! Ste kot jamski človek: jest in bit na toplem. Poberite se! Gabite se mi!

VOLODJA: Profesorca ...

JELENA SERGEJEVNA: Utihnite! Dovolj sem vas poslušala! Kako si lahko pomislil, da me lahko pritisneš ob zid? Imaš se za genija zla, pa si navaden paglavec. Na bruhanje mi gre. Vaš bog je denar. Ob najmanjšem namigu se mu klanjate. Poberite se! Drugače bom kričala, da vam bo razneslo bobniče in ko bom brez glasu, bom razbila šipe, prižgala plin in zažgala hišo! Obrišite si nos, smrkavci, preden se spustite v bitko z žensko, ki bi lahko bila dvakrat vaša mama! Ven!

VOLODJA: Profesorca! Poslušajte me!

JELENA SERGEJEVNA: Kaj mi še lahko naredite? Me ubijete? Kar dajte!

Nizkotnost je zmeraj nizkotnost, zločin zmeraj zločin! In laž je samo laž, podlost samo podlost!

VOLODJA: Zmagali ste! Prav imate! Zmagali ste! Naš poskus se je končal z vašo popolno zmago. Čestitam. Paša, upam, da je vprašanje rešeno in ne potrebuješ drugih dokazov. Zdaj gremo. Prosim, oprostite nam. Vesel sem, da se nisem zmotu o vas.

JELENA SERGEJEVNA: Kako ... zmotil?

VOLODJA: Igra je šla predaleč. Zelo mi je žal, da smo vas tako namučili. Ampak verjemite mi, ta kruta izkušnja je bla za nas nujno potrebna. Vzeli smo vas za primer, ker smo hoteli našemu sošolcu vrniti željo po življenju in človekoljubnih vrednotah. Že dolgo je obupan, tik pred samomorom. Zato smo se odločili, da uporabimo skrajno sredstvo. Hoteli smo mu pokazati, da življenje ni tako črno, kot se zdi, da vzvišene ideje – dobrota, resnica, pravica – zares obstajajo, predvsem pa, da so tisti, ki se odpovejo tem vrednotam, obsojeni na moralno smrt. Oprostite nam, ker smo bili kruti z vami, ko smo igrali barabe, ampak razumite, da ste rešili človeka, mladega človeka. Za to vam bomo vse življenje hvaležni.

JELENA SERGEJEVNA: Ne verjamem vam.

VOLODJA: Ne verjamete mi? Paša, povej ji!

PAŠA: Ja, v bistvu ... sem hotu ... ampak zdaj razumem ... in ne bom več ...

VOLODJA: Prosi profesorco, da ti oprost.

PAŠA: Jaz ... jaz vas prosim, da mi oprostite.

JELENA SERGEJEVNA: Ne morem verjet.

VOLODJA: Nam res ne boste odpustili?

JELENA SERGEJEVNA: Ne.

VOLODJA: Silite me v položaj ... Saj to je grozno ... Ravnali smo kot divjaki, to je res, ampak s plemenitim ciljem. Morali smo rešiti prijatelja! Kaj pa naj bi

storili, profesorca, - razumite nas! Pripravljen sem vas prosit na kolenih. *(Paši)*
Poklekni še ti!

JELENA SERGEJEVNA: Vstanita. Kaj delata? Vstanita ...

VOLODJA: Profesorca, nam odpuščate? Povejte, nam odpuščate? ... Na kolenih
bova, dokler nam ne odpustite!

JELENA SERGEJEVNA: Jaz ... ne vem ... Pustite me!

VOLODJA: Na kolenih vas prosiva ...

JELENA SERGEJEVNA: Vstanita ...

VOLODJA: Trpinčili smo vas. Hudo vam je blo ...

JELENA SERGEJEVNA: Nehajta! Vstanita ...

VOLODJA: Vi ste res svetnica. Zdaj vidiš, Paša, da res obstajajo ideali in ljudje,
ki jih visoko cenijo?

PAŠA: Ja, vidim.

VOLODJA: Dobro! Potem ne boš več poskušal ...

PAŠA: Ne bom več.

VOLODJA: Vidite, naredili ste čudež! *(zapojeta)*

ALJA: Klovna! Kretena! Pokvarjenca! Na kozlanje mi gre, ko vaju gledam!

VOLODJA: Glej, kdo se je zbudil! In kakšen glas! Pejd z Vitjo kozlat v
kopalnico!

ALJA: Prasec! Fašist! Sadist prekleti! Sovražim te! *(Jeleni)* Vam je vseeno, da
tako delata z vami? A ne vidte, da vas mata za norca! Že zdavnaj bi nas morali
vreč skoz vrata! Brez razpravljanja, z eno močno brco v rit! Da bi dobili lekcijo!
Ne pa tko! Skačeta po vas, vi pa to pustite...?

VOLODJA: Kakšen lep razplet! Bravo, pikica, bravo! *(Paši)* Stari moj, nikoli ne
zaupaj ženskam!

JELENA SERGEJEVNA: Alja, popijte tole. Pomirite se.

VOLODJA: Še dve sekundi nazaj sem mislil, da je vse izgubljeno, zdaj pa mam
genialno idejo. *(Potegne Pašo v stran in mu nekaj govori.)*

ALJA: Jima verjamete? Jima zaupate? Vse to je preračunano. Njegova taktika je, da nasprotnika napade z več strani, ga zmede in spodnese ... Opozorila sem vas, takoj bi jima morali dat ključ.

JELENA SERGEJEVNA: Koliko je ura?

VOLODJA: Čez tri. (*deklamira*) Zarja vzhaja nad mestom. ...

JELENA SERGEJEVNA: Hvala. Alja, oprostite, grem malo počivat.

ALJA: Profesorca! Jelena Sergejevna! Prosim vas!

JELENA SERGEJEVNA: Profesorice ni več. Profesorice Jelene Sergejevne ni več. (*gre v sobo*)

PAŠA: Ti si nor! ... Prišežem, tebi se je totalno ...

VOLODJA: Zakaj?

PAŠA: To je svinjarija.

VOLODJA: Učinkovita svinjarija.

PAŠA: Ampak po tem si ne bom mogel več pogledat v obraz!

VOLODJA: Lej no, kako smo občutljivi, pošteni in nedolžni!

PAŠA: Nehaj! Dobro veš, kaj sva zmenjena z Aljo.

VOLODJA: In kaj pol, saj ne bomo šli do konca. Si ti kreten ... Samo da jo malo prestrašimo. Vsak čas bo dala tisti ključ. Še zadnji udarec in se bo zlomila!

PAŠA: Ne morem. Oprosti.

VOLODJA: Idiot. Kakšna pička si.

ALJA: Profesorca, mi gremo. Slišite, gremo. Vsi! Paša, obleč se!

VOLODJA: Paša, obleč se! Ubogaj! Obleč se, obleci jopo, pičkica ...

PAŠA: Poskušaj me razumet! Rekla je, da se bo poročila z mano.

VOLODJA: In kaj pol? Zarad tega te ne bo konec. Gre za dosego cilja, razumeš?

PAŠA: Kakšen cilj? Kaj sploh počnemo? Mi lahko razložiš, a?

VOLODJA: Okej, pol pa nič! Jaz se trudim kot bedak, si zmišljujem stvari ... in za koga? Kdo je to hotu? A sem jaz hotu? Kaj? Nobeden si noče umazat rok.

Kakšne pičke! Kaj mi je blo, da sem pristal na to? Niste drugega kot idiotski

moralisti! Predvsem pa si v meni užalil umetnika, esteta! Pokvaru si celo sliko, kreten!

PAŠA: Razumi, Volodja ...

VOLODJA: Utihni! Že dolgo mi je jasno, kaj ti je najbolj pomembno: da bi dal dol svojo žensko. Kdo ti brani. Vsakemu svoje. Ampak če nisi več zraven, potem tudi na mojega očeta ne računaj več, jasno? Me prav zanima, kako bo reagirala, ko bo zvedela, da si namesto na pravo pristal za blagajno v supermarketu. V sekundi te bo pustila. Punce se drago prodajajo.

PAŠA: Okej.

VOLODJA: Okej kaj?

PAŠA: Okej, strinjam se, pizda!

VOLODJA: Počasi. Ni ti treba tega reč, zato da meni ustrežeš. Vsakdo je svoboden, lahko dela, kar hoče. Kar se mene tiče, mam itak že poln kufer te zgodbe ...

PAŠA: Samo, Volodja, če me pol Alja ...

VOLODJA: Ne razumem, zakaj jo zavijaš v vato. Ona te vara, veš? Če že hočeš vedet, je hotla bit tud z mano, ampak sem hitro vidu, za kakšno žensko gre. Ona je navadna kurba ...

PAŠA: Razbil te bom!

VOLODJA (*se postavi predenj*)

PAŠA: Okej, pristal sem na to svinjarijo. Vedu sem, da bo sranje ...

VOLODJA: Ti, ti, Dostojevski. Če si hočeš trpinčit duha, si ga trpinči na samem. Veš, zakaj so mi všeč Japonci? Prasci znajo skrivat čustva. Vljuden nasmešek pa nepredirna faca.

ALJA: Vitja, gremo domov.

VITJA: Pust me. Jaz hočem spat.

ALJA: Domov se spravi. Tam boš spal! Poberi svoje stvari. Paša, pomagi mu!

VOLODJA: Ljubica, zakaj se mešaš v stvari, ki se te ne tičejo? Bodi rajši kurba, to ti bolj paše.

ALJA: S tabo ne govorim, kreten!

VOLODJA: Kakšna nehvaležnost! Kako je ta ženska krivična do mene!

ALJA (*Paši*): Kaj stojiš tam ko kreten! Pomagi mi!

VOLODJA: Kar mirno, lepotička!

ALJA: Paša, takoj se obleč in greva, če ne ...

VOLODJA: Če ne kaj?

ALJA: Grem sama!

VOLODJA: Ja pa pejd. Midva bova še mal ostala, a ne, Paša?

ALJA: Paša, zadnjič ti ...

VOLODJA: Zapri gobec in nehaj čivkat! Rekel sem ti, da ne gre!

ALJA: Na njegovi strani si? S tem prascem? Prav. Še žal ti bo!

VOLODJA: Sam moment, mala, nekaj moramo še opravit.

ALJA: Ne dotiki se me! Kaj ti je?

VOLODJA: Mir daj. (*strese Vitjo*)

VITJA: Kaj je?

VOLODJA: Vstani, stari. Vstani! Hočeš spričevalo?

VITJA: Kaj? Eh ... (*Volodja ga polije z vodo iz vaze*) Si znoru al kaj?

VOLODJA: Še enkrat sedi, pa te vržem skoz okno, jasno?

VITJA: Ok, no.

VOLODJA: Poslušaj. S Pašo sva vse uredila.

VITJA: Ja, in?

VOLODJA: Sledi zadnja faza

VITJA: A to, da me fukneš skoz okno? Ni šans!

VOLODJA: Obstaja še boljši način. Ko ti bom reku, drži Aljo za roke, okej?

VITJA: Okej ...

VOLODJA: Pripravljen? Gremo! Nimamo več kaj zgubit! ... Draga Jelena

Sergejevna. Še zadnjič vas prosim, da nam izročite ključ. Mate minuto časa za razmislek. (*z Vitjo gledata na uro*) Opozoru sem vas ...

VOLODJA: Paša? Gremo, Paša, dajmo eno lekcijo naši gospodični.

PAŠA: Ne morem.

VOLODJA: Razumem, nisi še pripravljen, ni lahka naloga. Kaj ko bi začeli z majhnim striptizom? (*Vitji*) Maestro, glasba! Dovolite, gospodična ...

ALJA: Je to vse? Grem lahko domov al moram vprašat njega za dovoljenje?

VOLODJA: Zdaj sem jaz na vrsti.

ALJA: Pust me! Pust me! Ne dotiki se me, Volodja! Paša! ...

VOLODJA: Paša ti ne bo pomagal, ljubica. Kam se bosta dala? ... Kavč? Ne ...

Če nekdo na ves glas razglaša devištvo ... Alja, sleč se! Paša, te to ne rajca?

Vsega vas moram naučit ... No, lepotečka, pokaži, kaj maš! (*Ji dvigne krilo.*)

ALJA: Ne dotiki se me!

VOLODJA: Vuau! Kakšne noge! Umiram od poželenja! Kako bi lahko ostal ravnodušen ob takšnih čarih! Še žal ti bo, Paša! Škoda! Škoda ... Misliš, Vitja, da mu ne bo žal? Gospodična se brani, drži jo. Sleč se! Roke, primi jo za roke! Hitro!

ALJA: Pustita me! Pust me! Nehi! Prasec! Boli me!

VITJA: Saj se samo delamo, Volodja, je tko?

VOLODJA: Zapri ji gobec!

VITJA: Sej ni zares, ne da ne? Slišiš, Volodja!

VOLODJA: Pomiri se, kurbica. Nehaj brcat!

ALJA: Paša! Paša!

VOLODJA: Ta tvoj Paša je zmrznil, on sploh ni tip, on je ena pička!

VITJA: Ne boj se, Alja, sej se samo delamo! Me slišiš? Ne morem več, Volodja! Reku si, da ne bo zares! Gonite se vsi nekam! Nehej, Volodja! Slišiš Volodja, nehej! Ne bom ti dovolu tega! (*Volodja ga udari. Vitja pade.*)

ALJA: Paša! Paša! Nared kej!

JELENA SERGEJEVNA: Tu imate ključ. (*Vrže ključ po tleh, zapusti prostor in se zaklene v kopalnico.*)

Volodja pobere ključ in ga dvigne.

VOLODJA: Zmaga! Glasba, prosim! Aplavz za zmagovalca! Alja, a ti boš pa kar tukaj prespala? Poberi svojo obleko. Ne bit jezna! Sori, ej! Paša, prijateljček naš dragi! Bodi moški! Pejd potolažit svojo devico ...

VITJA: Vrni ključ!

VOLODJA: Poslušaj, ni mi všeč, če me motijo v popolnem zmagoslavju.

VITJA: Vrni ključ, slišiš? In ne dotikej se je več! Pusti vse skupaj al pa te ... ubijem, prasec! (*Vitja tepe Volodjo*)

VOLODJA: Ti navaden kup dreka si me upaš udarit! Vi vsi ste en navaden drek! Utopite se v lastnem govnu! Briga me vaš ključ! Zadaute se z njim! Požrite ga! Kar se mene tiče, sem zadovoljen, ko vidim vašo neumnost in nesposobnost za karkoli. Jaz pa sem občutu globoko moralno zadoščenje. Adijo, sošolci. Navadne lutke ste, z vami bomo pometali celo življenje! V prostem času razmislite o smislu življenja in o pomenu osebnosti v zgodovini. Pozdraute profesorco! (*Odide. Paša steče za njim iz stanovanja.*)

VITJA: Greva, kaj pravš? Ključ bom dal na vidno mesto in greva. Alja, kaj ti je? Obleč se. Pozno je že ... Pizda, kakšna štala! Lej, sonce je vzšlo. Danes bo vroče v šoli. Bolš, da ne mislm, a ne? Alja? Zakaj nč ne rečeš? ... Mogoče nas profesorca sploh ne bo prjaula! Kaj mislš? ... greš ali ne? Dobro, mogoče te motim ... Počaku te bom na koncu ulice, okej? Ko boš, pa pridi. Te bom pospremu do doma, okej? Se vidva. (*Odide.*)

Alja je še nekaj časa nepremična, nato se dvigne in vzame ključ v roko.

ALJA: Profesorca, profesorca! Profesorca, ste tuki? Me slišite? ... Jelena Sergejevna, niso ga vzeli! Me slišite? Niso ga vzeli! Niso vzeli ključa! Jelena Sergejevna ... niso ga vzeli ... niso ga vzeli ... niso vzeli ključa ... Jelena Sergejevna ...

KONEC